

Yurttaşın verginin vergisi alınıyor, firmaların bölünme ve birleşmelerine muafiyet getiriliyor...

Elektrikte vergi çifte standardı

Özelleştirmelerinin ardından elektrik fiyatlarının artması, yurttaşların verginin vergisini, kullanmadığı kayıp kaçak elektriğin bedelini ödemesi bir tarafta dururken, AKP hükümeti sermayeden yana bir tutum takındı. Yapılan düzenleme ile enerji firmalarının bölünmesi ve birleşmeleri her türlü vergiden muaf tutuldu.

Banu SALMAN

EMO Basın - Yasama organının yetkisini fiili olarak anlamsızlaştıran torba yasa uygulamalarına Meclis'in son döneminde daha çok başvuran AKP Hükümeti, Resmi Gazete'de 15 Haziran 2012 tarihinde yayımlanan 6322 sayılı Torba Yasa ile elektrik özelleştirmeleri kapsamında devir, bölünme, birleşme uygulamaları ile ortaya çıkacak kazançların vergiden muaf tutulmasını sağladı. Böylece mevcut Elektrik Piyasası Kanunu çerçevesinde şirketlere yönelik vergi muafiyeti süresinin 2010'da sona ermesinin ardından şirketlerin talepleri dikkate alınarak 2023 yılına kadar yani 10 yılı aşkın bir süreliğine vergi muafiyeti tanındı.

Bu noktada elektrik dağıtım ihalelerinde yüksek bedeller ortaya çıkmasıyla övünen hükümetin, iktidar olmanın getirdiği vergi salma yetkisinden vazgeçmesinin ideolojik bir tercih olduğunu saptamamız gerekiyor. Bu piyasacı tercih yalnızca şirketlere tanınan vergi muafiyeti ile sınırlı kalmıyor; vatandaşların elektrik hizmeti karşılığında ödedikleri faturalarda verginin vergisinin alınmasıyla da karşımıza çıkıyor.

Muafiyetin sözde gerekçesi

İlk olarak saptamamız gereken sorun; bu vergi muafiyetinin, siyasal iktidar tarafından kamuoyu ve TBMM komisyonlarındaki denetimlerden kaçırılarak, son dakika maddesi olarak 2006 yılında yasama geçirilmiş olması, bugün de düzenlemenin kanıksanmış olarak yasalaştırılmış olmasıdır. TBMM'de 10 Mayıs 2006'da kabul edilen 5496 sayılı Yasa'yla getirilen vergi muafiyetinin gerekçesinde, kamu kurumlarının özelleştirmeye hazırlık kapsamında bölünüp parçalanması işlemlerinde kar oluşmadığından dem vurularak, şu ifadeye yer verilmiştir:

"Özelleştirmeye hazırlık çalışmalarını kolaylaştırmak amacıyla, Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenecek esaslar çerçevesinde TE-DAŞ ile bağlı dağıtım şirketlerinin ve üretim tesisi ve/veya şirket-

lerinin özelleştirmeye hazırlanmaları amacıyla yapılan devir, birleşme, bölünme, kısmi bölünme işlemlerinin vergi ve ticaret mevzuatı açısından ilave maliyetlere ve uzun sürecek işlemlere neden olmasını önlemek amaçlanmıştır."

Vergi muafiyetinin süresinin dolmasının üzerinden 1 yıl geçmişken, yeniden getirilmesinin gerekçesi ise bu sefer **"Elektrik dağıtım şirketleri ile elektrik üretim tesisi ve şirketlerinin özelleştirilmesi çalışmalarının devam etmesi nedeniyle özelleştirilecek şirketler için 31/12/2023 tarihine kadar vergi kolaylığı sağlanmaktadır"** cümlesiyle geçiştirilmiştir.

Zaten amaç kamu kurumlarının özelleştirmeye hazırlık amacıyla bölünmesi ve birbirlerine devredilmesi olarak gösterilmiş olmakla birlikte düzenleme incelendiğinde vergiden muafiyet kapsamına bu kamu kurumlarının özel sektöre devrinin de sokulduğu anlaşılmaktadır.

Nitekim bu düzenlemenin yeniden getirilmesinin ardında tıkanan elektrik özelleştirmelerinin önünü açma isteği olduğu piyasada ifade edilmektedir. Ülkemizde vergi sistemi adaletsizliği ne yazık ki adında adalet kavramına yer veren bir partinin iktidarında daha da artmış olup; vergi yükü çalışan geniş kesimlerin

üzerine yıkılırken, sermaye üzerindeki vergi yükü ise kriz başta olmak üzere yatırımların teşvik edilmesi, yabancı sermayenin çekilmesi gibi çeşitli ideolojik argümanlarla her geçen gün azaltılmakta, vergi afları ve muafiyetler süreklilik kazanmaktadır. Zaten düzenlemenin dikkat çeken noktalarından biri de 2023 yılına kadar öngörülen muafiyet süresidir. Eğer düzenleme yalnızca kamu kurumlarının kendi içlerindeki birleşme ve devralmalara yönelik vergi muafiyeti sağlamaktan ibaret olsaydı bunun için daha kısa bir süre konulacağı açıktır.

Her hal ve şartta vergi yok

Bu muafiyetten üretim özelleştirmeleri için kamunun elindeki santrallardan oluşturulan portföy gruplarından parçalanarak özelleştirmek üzere oluşturulacak şirket yapılanmalarının yararlanacağı açıktır. Bu noktada kamunun kamuya aktaracağı kaynak olması nedeniyle gereksiz bir bürokrasiden kurtulma olarak görülse de üretim tesislerinin özel sektöre devrinde de bu muafiyetin işlevli olması kamu açısından ciddi bir vergi kaybı anlamına gelmektedir. Piyasanın işleyişinde şirketlerin devir ve birleşmelerinde nasıl özel sektörün Kurumlar Vergisi ödemesi gerekiyorsa özel sektörün ödemesi gereken bu vergiden kaçmasına izin verilerek, özelleştirme aracılığıyla yapılan kaynak aktarımı netleştirilmektedir.

Yine bir diğer konu da özel sektöre devredilen dağıtım şirketleri bünyesindeki üretim ve perakende satış faaliyetlerinin ayrıştırılması zorunluluğu nede-

niyle yaşanacak bölünmelerdir. Özelleştirmeler kapsamında yaratılan dikey ve yatay tekelleşmelere karşı Rekabet Kurulu'nun bugüne kadar yerine getirilmemiş koşulu olan ve Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen hükümlerle 2013 yılına kadar yapılması gereken ayırışma işlemleri için de vergi muafiyeti geçerli olacak mıdır? Elektrik dağıtım ve üretim özelleştirmelerinin de tabii kıldığı 4046 sayılı Özelleştirme Kanunu'nda Rekabet Kurulu kararları uyarınca özelleştirme devri öncesi ve sonrası yapılacak bölünme ve devir işlemlerinin her türlü vergiden muaf tutulmuştur. Yine bu kanunda **"Bu Kanun hükümleri gereğince yapılacak özelleştirme uygulamalarına ilişkin işlemler (danışmanlık hizmet alımları ile nihai devir işlemlerine ilişkin sözleşmeler dâhil) Katma Değer Vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaf"** hükmü de yer almaktadır. Bu vergi muafiyeti yeterli görülmemiş ki yeniden Elektrik Piyasası Kanunu'na daha kapsamlı bir vergi muafiyeti ekleme gereği duyulduğu anlaşılmaktadır.

Halka şahin, sermayeye serçe

Yurttaşların elektrik hizmeti için ödemek zorunda bırakıldıkları faturalarda verginin vergisini alan garip uygulamalar mevcutken; yurttaş kullanmadığı kayıp ve kaçak enerjinin bedeli ile bunun dahi vergisini ödemek zorunda bırakılırken; şirketlere yapılan bu müsamaha yalnızca siyasal ve ideolojik bir tercihin yansımasıdır. Yurttaşlar enerji kullanımı karşılığında yüksek vergiler öderken, bir kamu varlığı olan elektrik dağıtım şebekesinin işletme hakkını alarak, her türlü gideri tarife yoluyla tüketiciden tahsil etme garantisi elde etmiş olan şirketlere sağlanan vergi muafiyeti ülkemizdeki vergi adaletsizliğini artırıcı bir düzenlemedir.

Elektrik faturasında Elektrik Tüketim Vergisi adı altında kullanılan elektriğin yüzde 5'i oranında belediyelere vergi kesilmektedir. Halktan kestigi vergiyle en azından sokak, park aydınlatmasını yerine getirmesi gereken belediyelerin bu yükümlülüğü de özelleştirme teşvikleri kapsamında Hazine'ye yıkılmıştır. Şirketler kolay tahsilat yapabilsinler diye sokak ve park aydınlatma bedelini ödeme yükümlülüğünü üstlenen Hazine de kamudan topladığı vergilerle bu ödemeleri yapmaktadır. Yani bir yandan yurttaşlar sokak aydınlatma hizmeti için mükerrer vergi öderken, diğer yandan elektrik faturası üzerinden alınan yüzde 18'lik KDV de fon ve belediye tüketim vergileriyle yükselmiş olan elektrik tüketim bedeli üstünden tahsil edilmektedir.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

